

ČEŠČENJE SRCA JEZUSOVEGA IN LITURGIJA

Po drugi svetovni vojni je nastalo marsikje, tudi med dobromislečini verniki in duhovniki, ne izvzemši nekatere teologe, neko nerazpoloženje do češčenja presv. Srca Jezusovega. Javljati so se začeli glasovi o krizi in neaktualnosti tega češčenja. Poleg drugih vzrokov za ta pojav je bil pač tudi ta, da je bilo v dogmatičnem nauku o tem češčenju marsikaj nerazčiščenega in nejasnega, predvsem pa brez globlje zakoreninjenosti v virih razodetja.

O priliki stoletnice, odkar je bil praznik Srca Jezusovega uveden za vso Cerkev, pa je sv. oče Pij XII. izdal o tem češčenju okrožnico z naslovom »Haurietis aquas« (1. 1956), kjer povzema in pogloblja vse, kar so tudi v najnovejšem času o tem povedali najboljši teologi, in odstranja razne nejasnosti in predsodke. Odpor, tako pravi Pij XII., izvira le iz nerazumevanja prave narave tega češčenja, »ki je zdavnaj v Cerkvi in ki ima trdne temelje v samem sv. pismu« (odst. št. 64). Pobožnost do Srca Jezusovega dejansko sloni na dveh velikih idejah javnega razodetja. Prva ideja: Že v stari zavezi je bilo napovedano, da *bodo iz Mesijevega osrčja oziroma srca pritekli studenci zveličanja* (prim. Iz 12, 3; Zah 12, 10; 13, 1), to se pravi milosti Sv. Duha za nadnaravno prerodenje in posvečenje vsega človeštva. Jezus je to obrnil nase (Jan 7, 37—39; 19, 33—37). Voda, ki se je izlila iz prebodene Jezusove strani, ko je visel na križu, je bila simbol milosti, ki so bile zaslužene z izvršitvijo daritve novega in pravega velikočnega Jagnjeta; izlitje krvi je namreč pomenilo, da je bila že izvršena tista daritev, ki nam je zaslužila vse milosti. — Druga velika razodeta misel, na kateri temelji češčenje Srca Jezusovega, pa je sploh najvišja in najgloblja misel, kar nam jih razodetje posreduje o Bogu: »Deus charitas est« (1 Jan 4, 8). In ta ljubezen je najbolj bleščeče in hkrati skrivnostno zastrto — saj Bog vedno ostane »mysterium tremendum« — *zasijala na križu, v prebodenem Srcu učlovečene Božje Besede*. »Srce Jezusovo je Srce Božje osebe, t. j. učlovečene Besede, in nam zato predstavlja in tako rekoč nazorno postavlja pred oči vso ljubezen, s katero je Kristus ljubil nas in nas še sedaj ljubi. Prav zato je treba pripisovati češčenju presv. Srca toliko važnost in ga smatrati za *najbolj dovršeno praktično izpovedovanje krščanske vernosti*. Krščanska vera je namreč vera Jezusova, ki obstoji vsa s Sredniku, učlovečenem Bogu

— tako da k Srcu Boga moremo priti samo po Srcu Kristusovem, kakor je sam rekel: Jaz sem pot, resnica in življenje... To češčenje je usmerjeno k ljubezni, ki jo ima Bog do nas, in ima za svoj namen to, da nas privede do najpopolnejše in najbolj dovršene ljubezni do Boga in do bližnjega... (št. 60). »Je češčenje Božje in človeške ljubezni učlovečene Besede, pa tudi češčenje ljubezni, ki jo imata nebeški Oče in Sveti Duh do grešnikov« (št. 46). »Je ne samo simbol, ampak tudi nekak povzetek celotne skrivnosti našega odrešenja« (št. 43). Tako Pij XII.

V Jezusovi kalvarijski daritvi, s katero se je začela nova zaveza, v tisti daritvi, glede katere je izlitje krvi iz Jezusovega Srca povedalo, da je že izvršena, se obe veliki omenjeni misli božjega razodetja strneta v eno samo stvarnost, v skrivnost odrešenja: Da je Bog res ljubezen, to dokazuje Kristusova daritev na križu — »in hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit« (1 Jan 3, 16). Tomistično bi rekli: daritev sama je materialni element skrivnosti našega odrešenja; tista ljubezen pa, ki je Kristusa nagnila h krvavi daritvi na Kalvariji, je njen formalni element. Ta daritev namreč priteka iz ljubezni učlovečene Božje Besede in preko nje iz neizmerne ljubezni troedinega Boga, »ki je šla tako daleč, da je tudi s srcem učlovečene Besede vzljubila človeški rod« (št. 58).

Cerkveni očetje pogosto trdijo, da se je *Cerkev rodila iz Jezusove prebodene strani*, iz Jezusovega Srca. Odločilna realnost, ki tvori Cerkev, je namreč milost, je Sveti Duh, ki ga je Kristus zaslužil Cerkvi s popolnim žrtvovanjem svojega življenja na križu. Iz te žrtvujoče se ljubezni, torej iz »Srca«, so pritekli vsi studenci milosti in darov Svetega Duha, ki kot oseba neskončne Božje ljubezni od vekomaj izhaja iz medsebojne ljubezni med Očetom in Sinom in ki ga skupaj Oče in Sin pošiljata Cerkvi in v naša srca, da jih preraja k novemu življenju (prim. Jan 3, 5; Rimlj 8, 14—16; Gal 4, 6. 7). In te milosti iz Jezusovega prebodenega Srca usposabljaajo Cerkev za to, da kljub tako velikim slabostim svojih članov in kljub silnemu satanovemu delovanju (2 Tes 2, 9) more izvrševati svojo zveličavno nalogo. Češčenje Srca Jezusovega nas na ta način navaja tudi na pravi odnos do Cerkve in do njega, ki je duša Cerkve, namreč do Svetega Duha.

Če na češčenje Srca Jezusovega gledamo v luči teh dveh razodetih misli: daritev Jezusovega življenja na Kalvariji je

studenec vseh odrešilnih milosti, globlji vzrok te daritve pa je ljubezen učlovečenene Besede in ljubezen nebeškega Očeta in Svetega Duha do človeštva (prim. Haurietis aquas št. 46), je takoj jasno, da *pobožnost do Srca Jezusovega niti malo ne nasprotuje* tako imenovani *liturgični pobožnosti, marveč jo le pogloblja*, ko opozarja na jedro vse liturgije, na tisto, kar je v njej najglobljega: na brezno božje ljubezni, o kateri poje liturgija na svojem višku, namreč na veliko soboto: »O inestimabilis dilectio caritatis, ut servum redimeres, Filium tradidisti!« In sv. maša, žarišče vse liturgije: kako zelo se bo poglobila udeležba pri njeni, ako jo bo prežemal tisti duh posvečenja (consecrationis), duh predanosti in zadoščevanja, ki je lasten češčenju Srca Jezusovega! Navsezadnje je posvečenje Srcu Jezusovemu, ki ga je nam krhkim in nestanovitnim ljudem treba spet in spet obnavljati, isto kakor daritveni duh, tako važen za liturgično obnovo. In če pomislimo na to, da se je iz Jezusovega Srca, »ki je ljudi toliko ljubilo, da se je vsega žrtvovalo...«, razlila milost za vse ljudi, potem bomo razumeli, da se s pobožnostjo do Srca Jezusovega nujno pogloblja tudi občestveni duh, duh »apostolata molitve« in žrtvovanja za brate, za katere je Gospod iz ljubezni prelil slednjo kapljico krvi, da jih reši. Z druge strani pa nam liturgija daje za češčenje Srca Jezusovega najboljšo hrano, ko nam praznik za praznikom odkriva vedno nove strani Odrešenikove žrtvujoče se ljubezni (prim. Haur. a. št. 28—36). Tudi v tem pogledu velja misel Pija XI., ki jo je Pij XII. še bolj osvetlil: Češčenje Srca Jezusovega je »obseg vse vernosti in pravec vse popolnosti; saj ni pobožnosti, ki bi duše bolj vodila do globljega spoznanja Jezusa Kristusa in bolj nagibala, da ga srčneje ljubijo in popolneje posnemajo« (Haur. a. št. 9). Je najuspešnejša šola Božje ljubezni, tiste ljubezni, ki mora biti temelj Božjega kraljestva v dušah poedincev, v družinski skupnosti in med narodi« (št. 72). »Kaj more uspešneje nagibati vernike, da bi se v življenju v celoti oklenili evangeljske postave«, kakor prav resnična pobožnost do Srca Jezusovega? (št. 69).

Ugledni teologi, n. pr. prof. dogmatike na Gregoriani J. Filograssi, izrečno pravijo, da v smislu okrožnice Haurietis aquas za češčenje Srca Jezusovega, ki je zdaj čisto jasno postavljeno na temelje javnega razodetja, *ni niti potrebno, da bi upodabljali Srce Jezusovo na ta način, kakor je sedaj običajen*, marveč je čisto v redu, ako nam kot *podoba presv. Srca velja Križani s prebodeno desno stranjo*. V Franciji je

pred nedavnim izšla o Srcu Jezusovem zelo upoštevana knjiga, sotrudno delo več znanih teologov, ki ima na naslovni strani za podobo Srca Jezusovega »Jezusa Gobavca«, sliko iz 14. stol., kjer je Križani predstavljen pretresljivo kot »mož bolečin in gobavec« (Iz 53, 4), še po smrti preboden. Na tej črti je tudi stavek iz okr. Haurietis aquas (št. 63): »Naj bodo vsi trdno prepričani, da v češčenju vzvišenega Srca Jezusovega niso prva in najvažnejša stvar zunanje pobožne vaje; in tudi ni glavni razlog češčenja to, da bi si izprosili tistih dobrot, ki jih je Kristus Gospod obljubil v zasebnih razodetjih, obljubil zato, da bi ljudje z večjo gorečnostjo izpolnjevali glavne dolžnosti katoliške vernosti, ki so ljubezen in zadoščevanje, s tem pa tudi največ storili za lastno duhovno korist«. K. Rahner pa razen tega opozarja, da v smislu Haurietis aquas odpade še en predsodek zoper češčenje Srca Jezusovega: subtilne distinkcije o »delnem oziroma celotnem materialnem in formalnem predmetu« tega češčenja; o teh je šla včasih živahna debata v teologiji in stvar bolj zamegljevala, kakor pa pojasnjevala — spričo navedenih velikih dveh misli javnega božjega razodetja, na katerih češčenja Srca Jezusovega temelji, so te distinkcije nekaj čisto postranskega, ako ne popolnoma odveč.

Res je potrebno, da odvržemo vse predsodke in pomisleke zoper češčenje presv. Srca in da se s pomočjo okrožnice, ki je tiskana izšla v hrvaščini, ciklostilno pa tudi v slovenskem prevodu, v premišljevanju vglobimo v to, kar je v krščanstvu najglobljega in najbolj pretresljivega. Tako nas bo bolj in bolj prevzela veličina krščanskega misterija in prežarila nas bo nadnaravna luč in moč, ki jo daje Sveti Duh, prihajajoč iz Jezusovega Srca, iz ljubezni, ki je šla in še sedaj gre do kraja. Tako bomo tudi najbolj usposobljeni za veder (ne mrk) duhovniški apostolat, tisti apostolat, ki ni propaganda nekega nazora, naj bi bil še tako lep, marveč izžarevanje Kristusove ljubezni, njegove luči in moči. Bolj kakor vsega drugega, bolj kot avtobomilov in tiska, bolj kot »modrosti govora« (1 Kor 1, 17) smo potrebni ognja Svetega Duha, prihajajočega iz Gospodovega prebodenega Srca, da bo ta ogenj tiho, a močno izžareval na našo okolico ter jo utrjeval v veri v Kristusa in misterij, v zaupanju, ki nikoli ne vara, v optimizmu in srčnosti, ki se ničesar zarez ne boji, katji »v vsem zmagujemo po njem, ki nas je vzljubil« (Rimlj 8, 37). Če »nas bo vnemala ljubezen Kristusova« (1 Kor 5, 14) bomo znali poiskati tudi

konkretna sredstva, ki so potrebna za zunanji in notranji apostolat. Brez tega notranjega motorja pa nam bodo zunanji motorji rajši v škodo kakor v korist. V prvi vrsti moramo »spoznati vse spoznanje presegajočo ljubezen Kristusovo« (Ef 3, 19), potem si bomo pridobili tudi potrebno poznanje drugih stvari, ki so važne za apostolat. Brez tega, k čemur nas vodi na najbolj učinkovit način češčenja Srca Jezusovega, bi vse drugo bilo le »brneč zvon ali zveneče cimbale« (1 Kor 13, 1) in lahko tem večja podrtija, čim višja je bila stavba, katero smo zgradili (prim. Mt 7, 27).

Dr. ANTON STRLE

SPOMEN SVETOG JOSIPA U REDU SV. MISE

U nepromjenjivim dijelovima teksta sv. Mise spominju se na nekoliko mjesta razni sveci. Tako u Confiteor, u Suscipe sancta Trinitas, u Communicantes, u Nobis quoque peccatoribus i u Libera nos. Spominju se bl. Djevica Marija, sveti Mihovil Arkandjel, sv. Ivan Krstitelj, sveti apostoli, slavni sveti mučenici prve crkve. Ovo spominjanje temelji se na zajednici crkve vojujuće i crkve u slavi. U svetoj žrtvi svećenik slavi Boga, ali slavi i bl. Djevicu Mariju i svece, jer slaveći njih slavi samoga Boga, koji je mirabilis in sanctis suis, ta sveci su slatki plod sa drveta svetog križa, a ta žrtva križa obnavlja se u svetoj Misi. I jer je njihov život bio jedna žrtva s Gospodinom, to im Crkva ni jednim drugim činom ne može iskazati veću čast i slavu nego prinoseći svetu žrtvu u zajednici s njima. Ta oni i sada na nebesima prikazuju Bogu one iste osjećaje ljubavi i predanja, koje su nosili u svojem srcu ovdje na zemlji. Kao članovi mističnog tijela, kojemu je Krist glava, prikazuju još jednom i Krista i sebe nebeskom Ocu, i to toliko više i moćnije, koliko su po stepenu slave više s njime sjedinjeni.

Pored iskazivanja ove časti Crkva i zazivlje svece, da u ovom prevažnom činu isprosi njihov zagovor. U Confiteor moli bl. Djevicu, bl. Mihovila Arkandela, bl. Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla i sve svete, da se mole za nas pred Gospodinom Bogom. U Libera ona moli Gospodina, da nam »po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice Bogorodice Marije i bl. apostola Petra i Pavla, Andrije i svih svetih dade milostivo mir u dane naše.« Molitva kod prikazanja (»Primi sveto Trojstvo«) izražava ovu dvostruku svrhu spomena svetih u sv. Misi.